

¹⁰³⁾ Luther teekent telkens protest aan tegen de voorstelling der Scholastieke Doctoren, als zou de justificatio bestaan in een „*instantanea infusio gratiae et expulsio peccati*”, in dien zin „*quod totum peccatum simul prorsus expelleretur totaque simul gratia infunderetur*” (W. A. 1, 43 en 4, 665), of gelijk hij het elders uitdrukt: „*qui originale totum auferri somniant sicut et actuale, quasi sunt quedam amovibilia in ictu oculi, sicut tenebre per lucem*”, omdat deze leer niet aan de Schrift ontleend is, maar aan „*Aristoteles in Ethicorum, qui peccata et iustitiam collocavit in opera et eorum positionem et privationem similiter*” (FICKER, I, 2, p. 108, 109); waarbij men bovendien in het oog heeft te houden, dat volgens de Roomsche Theologie deze gratia justificans geschonken wordt voor de eerste maal door het sacrament van den doop, en daarna, wanneer ze door onze zonden weer te loor is gegaan, hersteld wordt door het sacrament van de biecht. Het hoofdbezwaar van Luther tegen deze leer is, dat ze in strijd is met de ervaring, want dat in werkelijkheid van zulk een expulsio totius peccati door het Sacrament geen sprake is: „*Sed b. Augustinus preclarissime dixit: peccatum (of gelijk Luther later zelf corrigeerde concupiscentiam) in baptisate remitti, non ut non sit, sed ut non imputetur*”, et b. Ambrosius ait: „*Semper pecco, ideo semper communico*” (FICKER, I, 2, p. 109). Vandaar, dat deze leer den mensch of tot vertwijfeling leidt, wanneer hij, omdat hij met de zonde ernst maakt en gevoelt, dat na het sacrament de zonde toch blijft, wanhoopt, of hij de genade wel ontvangen heeft: „*sic enim sapere, quid est aliud quam desperationem incurrere et infoelicem conscientiam inquietare? Sic enim et ego prope de Deo et quicquid ipse est et habet, desperavi*” (W. A. 4, 665); of dat ze hem tot valsche gerustheid en tot verslapping van zijn zedelijke zelftucht voert: „*que stulta opinio eo profecit nocentissime fraudis, ut baptisati vel absoluti statim se sine omni peccato arbitantes, securi fierent de adepta iustitia et manibus remissis quieti, nullius sc. conscii peccati, quod gemitu et lachrymis, lugendo et laborando expugnarent atque expurgarent*” (FICKER, I, 2, p. 178); „*unde et tanta in Ecclesia est recidivatio post confessiones, quia iustificandos se nesciunt, sed iustificatos se esse confidunt ac ita per securitatem suam sine omni labore diaboli prosternuntur*” (I, 2, p. 111). Reeds hieruit kan blijken, hoe onjuist de bewering van Denifle is, alsof Luther's verzet tegen dit dogma aan zijn innerlijke verdorvenheid zou te wijten zijn, want Luther's *voornaamste bezwaar tegen dit dogma is juist, dat het de zonde in de hand werkt*. — Wanneer De-